

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ  
ІНСТИТУТ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ**

**«ЗАТВЕРДЖУЮ»**

Директор

  
Максим Гальченко

« 25 » травня 2022 р.



**РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**«Технології розвитку здібностей обдарованих дітей дошкільного віку»**

для підготовки фахівців галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка»  
зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»  
освітньо-наукова програма «Освіта та розвиток обдарованої особистості»

**Київ  
2022**

Робоча програма вибіркової дисципліни «Технології розвитку здібностей обдарованих дітей дошкільного віку» для аспірантів, які навчаються за галуззю знань 01 «Освіта/Педагогіка», спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки», освітньо-науковою програмою «Освіта та розвиток обдарованої особистості», 18 с.

Розробники:

Волощук Іван Степанович, доктор педагогічних наук, доцент.

Калмикова Лариса Олександрівна, доктор психологічних наук, професор.

Робоча програма затверджена на засіданні відділу інноваційних технологій в освіті обдарованих (протокол № 5 від «16» травня 2022 р.)

Завідувач відділу інноваційних технологій  
в освіті обдарованих,  
доктор педагогічних наук, доцент



Іван Волощук

Схвалено вченою радою Інституту обдарованої дитини НАПН України  
(протокол № 6 від 25 травня 2022 р.).

Голова вченої ради



Максим Гальченко

## 1. Опис вибіркової дисципліни

Найменування показників	Галузь знань спеціальність, освітньо-наукова програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	вечірня форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 «Освіта - педагогіка»	Вибіркова	
Модулів – 4	011 «Освітні, педагогічні науки», освітньо-наукова програма «Освіта та розвиток обдарованої особистості»	Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 90		2	
		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год. самостійної роботи здобувача освіти – 6 год.	Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти	4	
		Лекції	
		14 год.	
		Семінарські	
		16 год.	
		Практичні	
		Самостійна робота	
		60 год.	
		Вид контролю: залік	

### Примітка

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 1:2.

## 2. Мета та завдання вибіркової дисципліни

**Мета курсу** «Технології розвитку здібностей обдарованих дітей дошкільного віку» полягає в ознайомленні аспірантів з теоретичними і методичними аспектами використання технологій роботи з обдарованими дітьми дошкільного віку.

**Завдання курсу** «Технології розвитку здібностей обдарованих дітей дошкільного віку»:

1. Знайомство з основними теоретичними проблеми обдарованості, методичною ситуацією та зі станом її вирішення у світі і в Україні.

2. Формування уявлень про обдаровану дитину, її сім'ю та педагогів як об'єктів консультації, адекватних науковим психолого-педагогічним знанням.

3. Вивчення сучасної світової та вітчизняної практики технології роботи з обдарованими дітьми дошкільного віку.

4. Вивчення основних методів, прийомів і технік психологічної діагностики обдарованості в дітей дошкільного віку.

5. Формування знань про технології розвитку обдарованих дітей дошкільного віку, робота з батьками та педагогами.

6. Розкриття специфіки роботи з обдарованими дітьми в закладах дошкільної освіти.

7. Розкриття відмінностей роботи з обдарованими дошкільниками в ЗДО порівняно з іншими дітьми дошкільного віку.

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми аспіранти повинні опанувати **програмні компетентності**.

#### **Інтернальна компетентність (ІК):**

**ІК-1.** Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у галузі освітніх, педагогічних наук та/або дослідницько-інноваційної діяльності, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

#### **Загальні (ЗК):**

**ЗК-5.** Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми науково-педагогічного характеру.

#### **Спеціальні (СК):**

**СК-1.** Здатність здобувати глибинні знання у галузі обдарованості / обдарованості особистості.

**СК-10.** Здатність оволодівати професійними вміннями в роботі з обдарованими дітьми різних вікових категорій, надавати ефективні психолого-педагогічні послуги і толерантно ставитися до колег та обдарованих учасників освітнього процесу.

#### **Очікувані програмні результати навчання (ПРН):**

**ПРН 1.** Вміти демонструвати системний науковий світогляд; володіти сучасними теоріями і концепціями в області педагогіки обдарованості та психології обдарованої особистості, професійною етикою; демонструвати загальний культурний кругозір; нести відповідальність за особистий професійний розвиток.

**ПРН-5.** Вміти генерувати нові ідеї, створювати теоретичні моделі та креативні підходи до здійснення педагогічного дослідження; створювати нові методи в практично-педагогічній діяльності та новітні педагогічні методики з використанням сучасних інноваційних технологій.

**ПРН-8.** Вміти застосовувати глибинні знання у галузі обдарованості / обдарованості особистості, за якою здобувач вищої освіти проводить дослідження; засвоювати основні концепції в практичній педагогічній діяльності, вирішувати теоретичні і практичні проблеми; оволодіти термінологією з досліджуваного наукового напрямку.

**ПРН-7.** Вміти виявляти гнучкість у пристосуванні до трансформаційних процесів у професійно-педагогічній сфері, проявляючи адаптивні стратегії і тактики професійної поведінки, переосмислюючи традиційні та застосовуючи в оптимальному поєднанні усталені інноваційні підходи; виявляти готовність і спроможність викладати, стажуватися в іншому закладі вищої освіти на території України чи поза її межами, без відрахування чи звільнення з основного місця навчання.

### **3. Інформаційний обсяг вибіркової дисципліни**

**Модуль 1. Проблема розвитку обдарованості дітей у сучасних психолого-педагогічних дослідженнях.**

**Тема 1. Теоретичні засади науки про обдарованість.**

Концептуальні підходи до проблеми розвитку обдарованої особистості в західній та вітчизняній психології та педагогіці. Історичний огляд психолого-педагогічних досліджень обдарованості. Актуальність проблеми обдарованості. Теоретичні підходи до трактування поняття обдарованості (трансцендентальний, соціогенний, спадково-еволюційний, психогенетичний, фізіологічний підходи). Співвідношення базових понять курсу «обдарованість», «талант», «геній», «здібності», «задатки», «талант», «геніальність». Складові (ознаки) обдарованості.

**Тема 2. Особливості обдарованих дітей.**

Характерні особливості обдарованих дітей. Співвідношення понять обдарованість і здібності. Обдарованість і нахили, покликання. Природа обдарованості. Передумови та спадкові анатомо-фізіологічні основи обдарованості. Роль соціального оточення у формуванні обдарованості. Особливості пізнавальної діяльності обдарованих дітей. Інтелект та креативність. Підхід Воллаха і Когана до типології обдарованості учнів. Емоційно-вольова сфера обдарованості дітей. Особистість та обдарованість. Особистісні проблеми обдарованих дітей. Інтелект, креативність та проблема

обдарованості. Вікові можливості та передумови розвитку обдарованості у дошкільників. Види обдарувань дошкільників. Художня, музична, літературна, математична, соціальна обдарованість. Розвиток творчої спрямованості у дошкільному віці.

## **Модуль 2. Технології діагностики обдарованості.**

### **Тема 3. Наукові підходи до розпізнавання обдарованості у дітей дошкільного віку та її оцінки.**

Пошук і виявлення обдарованості дітей. Інформаційний банк даних «Обдарована дитина». Наукові психолого-педагогічні методи досліджень обдарованості. Види методик діагностики обдарованості. Визначення показників обдарованості. Особливості організації діагностики й обстеження дітей дошкільного віку. Принципи організації діагностики. Методи діагностики. Етапи діагностики. Умови, що перешкоджають виявленню обдарованості. Діагностичні методики з виявлення і оцінки рівня здібностей, ознак обдарованості дітей дошкільного віку.

## **Модуль 3. Технологічні підходи до розвитку обдарованих дітей дошкільного віку.**

### **Тема 4. Психологія і педагогіка розвитку обдарованих дітей дошкільного віку.**

Психолого-педагогічні умови розвитку дитячих обдарувань. Диференціація та індивідуалізація розвитку обдарованих дітей. Види диференціації навчання. Форми диференціації навчання. Рівні диференціації навчання.

### **Тема 5. Змістові засади розвитку обдарованості дітей дошкільного віку.**

Зміст освіти як фактор розвитку дитячої обдарованості, дитиноцентриська модель змісту освіти і розвиток дитячої обдарованості. Принципи розробки навчальних програм для роботи з обдарованими дітьми. Підходи до навчання обдарованих дітей. Форми організації діяльності як фактор розвитку дитячої обдарованості: індивідуальні, колективні, групові. Пошукова діяльність дітей дошкільного віку.

## **Модуль 4. Технології роботи в закладах дошкільної освіти з обдарованими дітьми та з їхніми батьками.**

### **Тема 6. Особливості роботи педагога з обдарованими дітьми у закладах дошкільної освіти**

Роль методичного кабінету в організації роботи з обдарованими дітьми. Повноваження вихователя-методиста, особливості організаційно-методичної роботи з педагогічними кадрами, особливості проведення контролю за

створенням умов в ЗДО для розвитку обдарованих дітей. Організація взаємодії педагогів із обдарованими дітьми.

Поняття про ментора. Мета і завдання педагога, який працює з обдарованими дітьми. Принципи роботи педагога з обдарованими дітьми. Особистісні якості вихователя, вчителя. Напрямки підготовки педагогів для роботи з обдарованими дітьми.

**Тема 7. Зміст, форми та методи навчання обдарованих дітей у дошкільному віці.**

Індивідуалізація навчання: проблеми, пошуки, перспективи. Вимоги до навчальних планів. Роль індивідуальних програм у роботі з обдарованими дітьми. Продуктивні та репродуктивні методи навчання. Історія розвитку дослідницького навчання. Експеримент в дошкільному навчальному закладі, пізнавальний інтерес і дослідницька активність.

**Тема 8. Робота з батьками обдарованих дітей.**

Особливості виховання обдарованих дітей у сім'ї. Роль батьків у вихованні обдарованої дитини в сім'ї. Вимоги до створення розвивального середовища в сім'ї. Виховні стратегії. Типи батьківського ставлення до дитячої обдарованості. Встановлення і розвиток відносин співробітництва і партнерства батьків з дитиною. Помилки батьків у вихованні обдарованих дітей. Рекомендації батькам обдарованих дітей. Синдром дефіциту уваги і гіперактивності (СДВГ) обдарованої дитини.

#### 4. Структура вибіркової дисципліни

Теми	Кількість годин				
	Денна форма				
	Усього	у тому числі			
		Л	Пр. (сем)	Інд	СР
1	2	3	5	6	7
<b>Модуль 1. Проблема розвитку обдарованості дітей у сучасних психолого-педагогічних дослідженнях</b>					
<b>Тема 1.</b> Теоретичні засади науки про обдарованість.	10	1	2		7
<b>Тема 2.</b> Особливості обдарованих дітей.	10	1	2		7
<b>Разом за модулем 1</b>	<b>20</b>	<b>2</b>	<b>4</b>		<b>14</b>
<b>Модуль 2. Технології діагностики обдарованості</b>					
<b>Тема 3.</b> Наукові підходи до розпізнавання обдарованості у дітей дошкільного віку та її оцінки.	24	4	4		16
<b>Разом за модулем 2</b>	<b>24</b>	<b>4</b>	<b>4</b>		<b>16</b>

<b>Модуль 3. Технологічні підходи до розвитку обдарованих дітей дошкільного віку</b>					
<b>Тема 4.</b> Психологія і педагогіка розвитку обдарованих дітей дошкільного віку.	12	2	2		8
<b>Тема 5.</b> Змістові засади розвитку обдарованості дітей дошкільного віку.	12	2	2		8
<b>Разом за модулем 3</b>	<b>24</b>	<b>4</b>	<b>4</b>		<b>16</b>
<b>Модуль 4. Технології роботи в закладах дошкільної освіти з обдарованими дітьми та з їхніми батьками</b>					
<b>Тема 6.</b> Особливості роботи педагога з обдарованими дітьми у закладах дошкільної освіти.	9	2	2		5
<b>Тема 7.</b> Зміст, форми та методи навчання обдарованих дітей у дошкільному віці.	7	1	1		5
<b>Тема 8.</b> Робота з батьками обдарованих дітей.	8	1	1		6
<b>Разом за модулем 4</b>	<b>24</b>	<b>4</b>	<b>4</b>		<b>16</b>
<b>Усього:</b>	<b>90</b>	<b>14</b>	<b>16</b>		<b>60</b>

### 5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Проблема розвитку обдарованості дітей у сучасних психолого-педагогічних дослідженнях	2
2.	Тема 2. Технології діагностики обдарованості у дітей дошкільного віку	4
3.	Тема 3. Психолого-педагогічні умови розвитку дитячої обдарованості. Диференціація та індивідуалізація у роботі з обдарованими дітьми.	2
4.	Тема 4. Технології організації розвивальної діяльності дошкільників	2
5.	Тема 5. Технології роботи у закладах дошкільної освіти з обдарованими дітьми	2
6.	Тема 6. Технології навчання обдарованих дітей у дошкільному віці	2
7.	Тема 7. Технології роботи з батьками обдарованих дітей	2
	<b>Разом</b>	<b>16</b>



## 6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Проблема розвитку обдарованості дітей у сучасних психолого-педагогічних дослідженнях.	8
2	Технології діагностики обдарованості у дітей дошкільного віку.	8
3	Психолого-педагогічні умови розвитку дитячої обдарованості. Диференціація та індивідуалізація у роботі з обдарованими дітьми.	8
4	Технології організації розвивальної діяльності дошкільників	10
5	Технології роботи у закладах дошкільної освіти з обдарованими дітьми.	8
6	Технології навчання обдарованих дітей у дошкільному віці.	10
7	Технології роботи з батьками обдарованих дітей.	8
<b>Разом</b>		<b>60</b>

Від аспірантів **вимагається:**

1. Ведення тематичного словника.
2. Опрацювання літератури з кожної теми за формою, яка обирається самостійно (план-конспект, опорний конспект, тези, таблиця, схема тощо). Список рекомендованої літератури до кожної теми можна доповнити науковими джерелами, які аспірант підібрав самостійно. Доцільно порівнювати виклад (або зміст) матеріалу з визначеного питання у різних джерелах.
3. Вміти застосовувати положення сучасних теорій та концепцій щодо обґрунтування вибору технологій роботи обдарованими дітьми дошкільного віку, висловлювати свої міркування щодо проблемних питань, які виникають у процесі роботи з ними.
4. Застосовувати сучасні технічні засоби, статистичні методи виконання дослідження.
5. Застосовувати технології діагностики обдарованості у дітей дошкільного віку.
6. Виконати завдання на розвиток обдарованості дітей дошкільного віку, навчання батьків роботи з обдарованими дітьми.

## 7. Питання підсумкового контролю (заліку)

1. Предмет і завдання дисципліни « Технології роботи з обдарованими дітьми дошкільного віку ».
2. Актуальність проблеми обдарованості.
3. Зміст поняття «обдарованість».
4. Погляди А. Біне, Дж. Гілфорда, А. Танненбаума, Дж. Рензуллі, Б. Теплова, О. Ковальова, В. Мясичева, Н. Лейтеса, В. Зінченка, Г. Костюка, Ю. Гільбуха, В. Моляка.
5. Трикомпонентна теорія обдарованості Дж. Рензуллі.
6. Співвідношення понять обдарованість і здібності, талант, геніальність.
7. Обдарованість і нахили, покликання.
8. Природа обдарованості. Дослідження Ф. Гальтона спадковості таланту. Погляди Гельвеція на природу обдарованості. Задатки як спадкові анатомо-фізіологічні основи обдарованості. Роль соціального оточення у формуванні обдарованості.
9. Психологічний портрет творчої особистості.
10. Риси творчо обдарованих осіб.
11. Умови розвитку творчої особистості у дитинстві.
12. Форми знецінення таланту.
13. Особливості особистості інтелектуально обдарованих дітей: пізнавальна сфера, емоційні особливості, вольова регуляція, комунікативна сфера.
14. Особистісні риси літературно та математично обдарованих дітей.
15. Принципи навчання обдарованих дітей.
16. Стратегії навчання інтелектуально обдарованих дітей: прискорене, поглиблене та збагачене навчання.
17. Основні проблеми при формуванні стратегії навчання обдарованих дітей дошкільного віку.
18. Критерії для впровадження прискореного навчання обдарованих дітей дошкільного віку.
19. Організаційні форми прискореного навчання обдарованих дітей дошкільного віку.
20. Критерії впровадження поглибленого навчання обдарованих дітей дошкільного віку.
21. Дидактичні підходи та організаційні форми поглибленого навчання обдарованих дітей дошкільного віку.
22. Сильні та слабкі сторони основних стратегій навчання обдарованих дітей дошкільного віку. .
23. Проблема диференційованого навчання обдарованих дітей дошкільного віку.

24. Різновиди диференціації навчання обдарованих дітей дошкільного віку.
25. Аргументи за і проти диференційованого навчання обдарованих дітей дошкільного віку. Досвід України та зарубіжжя.
26. Вимоги до організації роботи з обдарованими дітьми дошкільного віку.
27. Типи педагогів, що відповідають особливостям роботи з розвитку обдарованих дітей дошкільного віку, їхні особистісні якості.
28. Напрямки підготовки педагогів до роботи з обдарованими дітьми дошкільного віку.
29. Вітчизняний та зарубіжний досвід у підготовці педагогів для роботи з обдарованими дітьми дошкільного віку.
30. Принцип індивідуального підходу до розвитку і навчання обдарованих дітей дошкільного віку. Принцип адекватності.
31. Стратегія прискореного навчання і розвитку обдарованих дітей дошкільного віку. Критерії впровадження та організаційні форми.
32. Стратегія поглибленого навчання обдарованих дітей дошкільного віку. Критерії впровадження та організаційні форми.
33. Стратегія збагаченого навчання обдарованих дітей дошкільного віку. Критерії впровадження та організаційні форми.
34. Вимоги до організації роботи з обдарованими дітьми дошкільного віку.
35. Технології художньо-творчого розвитку обдарованих дітей дошкільного віку.
36. Зарубіжний досвід розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку.
37. Види дитячої творчості.
38. Особливості виховання обдарованих дітей у сім'ї.
39. Роль батьків у вихованні обдарованої дитини в сім'ї.
40. Вимоги до створення розвивального середовища в сім'ї.
41. Виховні стратегії батьків у взаємодії з обдарованими дітьми.
42. Типи батьківського ставлення до дитячої обдарованості.
43. Встановлення і розвиток відносин співробітництва і партнерства батьків з дитиною.
44. Помилки батьків у вихованні обдарованих дітей.
45. Рекомендації батькам обдарованих дітей.
46. Роль методичного кабінету в організації роботи з обдарованими дітьми.
47. Повноваження вихователя-методиста, особливості організаційно-методичної роботи з педагогічними кадрами, особливості проведення контролю за створенням умов в ЗДО для розвитку обдарованих дітей.
48. Організація взаємодії педагогів із обдарованими дітьми.
49. Особистісні проблеми обдарованих дітей.
50. Інтелект, креативність та проблема обдарованості.

51. Вікові можливості та передумови розвитку обдарованості у дошкільників. Види обдарувань дошкільників. Художня, музична, літературна, математична, соціальна обдарованість.
52. Розвиток творчої спрямованості у дошкільному віці.
53. Пошук і виявлення обдарованості дітей.
54. Інформаційний банк даних «Обдарована дитина».
55. Наукові психолого-педагогічні методи досліджень обдарованості.
56. Види методик діагностики обдарованості.
57. Визначення показників обдарованості.
58. Особливості організації діагностики й обстеження дітей дошкільного віку.
59. Принципи організації діагностики.
60. Методи діагностики та етапи діагностики дитячої обдарованості.
61. Умови, що перешкоджають виявленню обдарованості.
62. Діагностичні методики з виявлення і оцінки рівня здібностей та ознак обдарованості дітей дошкільного віку.

## **9. Індивідуальні завдання**

**Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ)** з навчальної дисципліни «Технології роботи обдарованими дітьми дошкільного віку» – це вид науково-дослідної роботи здобувача, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

**Мета ІНДЗ:** самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчальної дисципліни, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

**Зміст ІНДЗ:** завершена теоретична або практична робота у межах робочої навчальної програми дисципліни, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських занять і охоплює декілька тем або один із змістових блоків навчального дисципліни.

**Вид ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:**

✓ наукове дослідження у вигляді творчого проекту (машинописний варіант, відеоряд у вигляді презентації у програмі PowerPoint), що охоплює змістовий блок однієї з тем.

**Орієнтовна структура ІНДЗ у вигляді творчого проекту** – зміст, вступ, основна частина, висновки (проектне рішення), список використаних джерел, додатки. Один із додатків – презентація у програмі PowerPoint.

✓ наукове дослідження у вигляді наукового реферату.

*Орієнтовна структура ІНДЗ у вигляді наукового реферату* – зміст, вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел.

✓ наукове дослідження у вигляді есе.

*Тема творчого проекту* визначається аспірантом і узгоджується з викладачем. Рекомендовані напрями:

1. Системи технологій роботи обдарованими дітьми дошкільного віку.
2. Теоретичні засади діагностики обдарованості дітей дошкільного віку.
3. Інноваційні технології розвиткової роботи з обдарованими дітьми дошкільного віку.

#### **Орієнтовна тематика наукових рефератів:**

1. Діагностика рівня розвитку творчих здібностей дошкільників.
2. Критерії та показники оцінювання творчих досягнень дітей дошкільного віку.
3. Психолого-педагогічні технології розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку.

#### **Орієнтовна тематика есе:**

1. Геніальні діти в історії людства.
2. Розвиток творчих здібностей дитини у дошкільному віці як запорука її життєвого успіху.
3. Класифікація та типи обдарованих дітей.

У табл. 1 подано відповідно критерії оцінювання наукового дослідження у вигляді творчого проекту, наукового реферату, шкалу оцінювання науково-педагогічного дослідження у вигляді творчого проекту, наукового реферату, есе.

*Таблиця 1*

#### **Критерії оцінювання наукового дослідження у вигляді творчого проекту і наукового реферату**

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети і завдань дослідження	2
2.	Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності	2
3.	Доказовість висновків та власної позиції, науково обґрунтовані пропозиції щодо розв'язання проблеми в умовах вітчизняної системи освіти, визначення перспектив дослідження	2

4.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел, додатки (якщо вони є))	2
5.	Розробка і захист наукового проекту у програмі PowerPoint (Презентація)	2
<b>Разом</b>		<b>10</b>

## 10. Методи навчання

I група методів

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.

- словесні методи – розповідь-пояснення, бесіда, лекція;
- наочні методи – ілюстрація, демонстрація;
- практичні методи: вправи, практичні роботи;
- індуктивні методи;
- дедуктивні методи;
- репродуктивні методи;
- творчі методи.

II група методів

Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності.

III група методів

Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.

IV група методів

Бінарні, інтегровані (універсальні) методи.

## 11. Оцінювання

Оцінювання ІНДЗ, тестовий контроль успішності аспірантів

## 12. Розподіл балів, які отримують аспіранти

T1*	T2	T3	T4	T5	T6	ІНДЗ**	Разом
10***	10	10	10	10	10	40****	100

Примітка: \* T1, T2 ... T6 – теми.

\*\*ІНДЗ – індивідуальне навчально-дослідне завдання.

\*\*\*10 – максимальна сума балів, яку можна набрати за тему.

\*\*\*\*40 – максимальна сума балів, яку можна набрати за виконання ІНДЗ.

### Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
01-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

### 13. Рекомендована література

#### Основна

1. Аніскіна Н. Педагогічна підтримка обдарованості. К.: Шк. світ, 2005.(Б-ка «Шкільного світу світу).
2. Калмикова Л.О. Формування у дітей старшого дошкільного віку мовленнєвої діяльності: діагностико-розвивальний комплекс: навч. мет. пос. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2016. 384 с.
3. Калмикова Л.О. Перспективність і наступність в навчанні мови й розвитку мовлення дітей дошкільного і молодшого шкільного віку: психолінгвістичний і лінгвометодичний виміри: навч.-метод. посіб. Київ: Видавничий дім «Слово», 2017. 448 с.
4. Калмикова Л.О., Харченко Н.В., Мисан І.В. Психодіагностика мовленнєвої обдарованості дитини через цілеутворення процесів говоріння і аудіювання. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*, 2021. 3(82). 44–51. [https://doi.org/10.32405/2309-3935-2021-3\(82\)-44-51](https://doi.org/10.32405/2309-3935-2021-3(82)-44-51)
5. Калмикова Л., Харченко Н., Мисан І. Особливості розуміння дітьми дошкільного віку переносного значення прислів'їв та ідіом. *Psycholinguistics. Психолінгвістика. Психолінгвістика*, 24(1), 2018. С. 149-182. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2018-24-1-149-182> (Web of Science Core Collection).
6. Калмикова Л.О. Інноваційні психолінгводидактичні технології розвитку мовленнєвої діяльності дітей старшого дошкільного віку. Інноваційні технології в дошкільній освіті: Збірник абстрактів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, Переяслав-Хмельницький, 28-29 березня 2018 р. / за заг. ред.

7. Калмикова Л. & Харченко Н.В. Психолінгводидактичні принципи формування у дітей старшого дошкільного віку навичок і вмінь аудіювання та говоріння. Рідна школа, 3–4 (1063), 2019. С. 53–59.
8. Навчання і виховання обдарованої дитини : теорія та практика: Збірник наукових праць. Випуск 13. К.: Інститут обдарованої дитини, 2014, 158 с.
9. Навчання і виховання обдарованої дитини: теорія та практика: Збірник наукових праць. Випуск 12. К.: Інститут обдарованої дитини, 2014. 158 с.
10. Gur C. (Gur, Cagla) Do gifted children have similar characteristics?: Observation of three gifted children. International conference on education and educational psychology 2010. 2011, 493-500.
11. Alesi M., Rappo G., Pepi A. Emotional Profile and Intellectual Functioning: A Comparison Among Children With Borderline Intellectual Functioning, Average Intellectual Functioning, and Gifted Intellectual Functioning SAGE OPEN, 5(3), 2015.
12. Belavina, OV. Gifted children: problems of diagnostics and adaptation. Psikhologicheskii Zhurnal, 31(1), 2010, 41-54.
13. Buyukkidik, S. and Simsek-Batar, A. Scaling gifted Children's Dominant Characteristics Using Pair-Wise Comparison Method. Ankara Universitesi Egitim Bilimleri Fakultesi Ozel Egitim Dergisi-ankara University Faculty Of Educational Sciences Journal Of Special Education, 22(2), 2021, 439-463.
14. Delaune A. Tapper L. The well-being of gifted young children: Perceptions, pedagogy, and governance HE KUPU, 4(2), 2015, 93-106.
15. Jolly J.L. Parents and gifted and talented children. Exploring gifted education: australian and new zealand perspectives, 2018, 193-205.
16. Jeanne L. Paynter. Teach to Develop Talent. How to Motivate and Engage Tomorrow's Innovators Today, 2021, 224.

#### **Допоміжна:**

1. Бевз Н. Обдаровані «олімпійці». Планування роботи // Завуч. 2015. № 15. С. 10-11 (вкладка).
2. Бихал Л. Модель психологічного супроводу проекту «Обдарованість» // Шкільний психолог. Усе для роботи. 2015. № 8. С. 14-17.
3. Богоявленська Д. Б. Складність проблеми визначення обдарованості (Початок) // Обдарована дитина. 2014. № 9. С. 2-11.
4. Богоявленська Д. Б. Складність проблеми визначення обдарованості (Закінчення) // Обдарована дитина. 2014. № 10. С. 2-7.
5. Бочарова О.А. Обдаровані діти в Польщі: соціально-педагогічна підтримка : [монографія]. Горлівка : ГДПШМ, 2012. 479 с. Бібліогр.: с. 430- 479.



6. Виявлення та підтримка обдарованих дітей. Тренінг для педагогів // Психолог. 2014. № 9. С. 18-19.
7. Заячук О. Творчі здібності. Креативність. Обдарованість // Шкільний психолог. Усе для роботи. 2015. № 4. С. 28-32.
8. Золотухіна Н. П. Пошук обдарованих дітей та розвиток їхніх здібностей // Обдарована дитина. 2014. № 10. С. 7-11.
9. Зоріна О. Виявлення й розвиток обдарованих дітей // Директор школи. 2014. № 2. С. 51-57.
10. Кишинько Л. Робота з обдарованими дітьми. Психолого-педагогічні особливості // Директор школи. 2014. №20. С. 11-22.
11. Коваль С.О. Методичний супровід обдарованих і талановитих дітей // Управління школою. 2013. № 28-30. с. 86-92
12. Кузьмін О.Є. Деякі аспекти підготовки педагогічних кадрів до роботи з обдарованими учнями // Завуч. Усе для роботи. 2014. № 1-2. С. 1-7.
13. Кузьмінова Т. Робота з обдарованими дітьми. Інформаційне забезпечення // Завуч. 2015. № 15. С. 2-9 (вкладка).
14. Кулик В. З. Модель ефективної системи розвитку академічної обдарованості школярів // Завуч. Усе для роботи. 2014. № 5-6. С. 32.
15. Леонова Л. Створення освітніх траєкторій для обдарованої молоді в загальноосвітній школі // Завуч. 2014. № 15.С. 24-29.
16. Лемешева Т. Методичні рекомендації щодо роботи з обдарованими й здібними учнями // Завуч. 2014. № 15. С. 11-13.
17. Мостовенко І. Виховання обдарованої дитини в початкових класах // Початкова школа: наук.-метод. журн. 2014. № 3. С. 49-50.
18. Пасічник О. Обдаровані учні. Підвищення психологічної компетентності педагогів // Психолог. 2014. № 6. С. 36-40.
19. Перевертайлова Т. Форми та методи прискореного навчання обдарованих учнів // Школа. 2015. № 4. С. 68.
20. Поради батькам, які хочуть розвивати здібності своїх дітей // Школа. 2015. № 4. С. 18-22.
21. Психолого-педагогічні основи роботи з обдарованими дітьми. Робоча програма навчальної дисципліни / Укладач Л.С. Руденко, О.А. Венгловська. К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2012. 34 с.
22. Решетникова І. Підвищення якості освіти обдарованих учнів засобами моніторингу // Завуч. 2014. № 15. С. 30-40.
23. Рудько Г. Робота з обдарованими дітьми // Сучасна школа України. 2015. № 1. С. 4-17.

24. Сінєгіна С. Організація роботи з обдарованими учнями: управлінський аспект // Завуч. Усе для роботи. 2014. № 9-10. С. 57-60.
25. Чернявський В. Обдаровані діти. Як із ними працювати? // Завуч. 2015. № 18. С. 4.
26. Alexandrov, AY; Zakharova, AN; (...); Gubanova, NG. Modern tendencies of psychological and pedagogical support of gifted children. 4Th International Forum On Teacher Education (Ifte 2018), 45,2018, 669-678.
27. Larysa Kalmykova, Nataliia Kharchenko, Inna Mysan. Philosophy of Language and the Language of Philosophy: a New Approach to Functional Classification of the World's. Languages Philosophy and Cosmology, 2020, 25. С. 88-107. (Web of Science).
28. Kroesbergen, EH; van Hooijdonk, M, Reijnders, JJW The Psychological Well-Being of Early Identified Gifted Children. *GIFTED CHILD QUARTERLY*, 61(1), 2017, 87-98.

#### **14. Інформаційні ресурси**

1. <http://www.iod.gov.ua/events.php>.
2. <http://kolosok.org.ua>.
3. <http://pidruchniki.ws>.
4. <http://pidruchnyk.com.ua>.